

Handläggare
Carina Cronwall
Telefon: 08-508 03 393**Till**
Spånga- Tensta stadsdelsnämnd

Svar på remiss om Införandet av ett system för prova-studier för personer med försörjningsstöd

Förvaltningens förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.
2. Protokollet justeras omedelbart.

Christina Heglert
StadsdelsdirektörToni Mellblom
Avdelningschef

Sammanfattning

Remissen gäller förslag om hur prova-på-studier kan utformas för försörjningsstödstagare. Uppdraget är givet i kommunfullmäktiges budget för 2015. Remissen innehåller tre olika förslag på utformning. Förvaltningen är positiv till möjligheten att erbjuda prova-på-studier men uppmärksammar också ett antal risker.

Bakgrund

Socialnämnden och arbetsmarknadsnämnden har fått i uppdrag, i kommunfullmäktiges budget för 2015 att skapa ett system för prova-på-studier för personer med försörjningsstöd.

Socialförvaltningen har berett frågan i samråd med Arbetsmarknadsförvaltningen och Juridiska avdelningen inom SLK och har i ett tjänsteutlåtande till socialnämnden presenterat tre förslag på hur personer med försörjningsstöd skulle kunna beredas prova-på-studier under tiden de uppbär försörjningsstöd.

Socialnämnden tog i september 2015 ställning till ärendet genom att förorda ett av de tre förslagen. Man gjorde vissa ändringar av kriterierna för att få omfattas av möjligheten till studier med försörjningsstöd.

Kommunstyrelsen har skickat förslaget på remiss till Skarpnäck stadsdelsnämnd, Spånga-Tensta stadsdelsnämnd, Södermalms stadsdelsnämnd, Arbetsmarknadsnämnden och Stadsledningskontoret.

Ärendet

Socialförvaltningen lämnar i sitt tjänsteutlåtande rörande prova-på-studier tre olika förslag på hur personer med försörjningsstöd skulle kunna erbjudas möjlighet att pröva studier med bibehållet försörjningsstöd.

Alternativ ett

Alternativ ett innebär att prova-på-studier ska erbjudas en person som utifrån en individuell behovsprövning bedöms ha särskilda skäl till att studera. Studierna omfattar antingen skräddarsydda yrkesutbildningar som är en del av en arbetsmarknadsinsats eller en förberedande kurs för de som vill prova på vad det innebär att studera. Studierna är inte studiemedelsberättigade. Planeringen genomförs alltid tillsammans med jobbtorg och stadsdelsnämnden. Personen behöver även delta i särskilt planerade aktiviteter på jobbtorget. Studierna kan pågå i maximalt 6 månader. Ansökan om ekonomiskt bistånd prövas enligt 4 kap 1 § Socialtjänstlagen.

Alternativ två

Grundskolenivå

Prova-på-studier kan erbjudas en person som saknar grundskoleutbildning och som utifrån en individuell behovsprövning bedöms ha särskilda skäl till att studera. Kompletterande ekonomiskt bistånd beviljas under förutsättning att personen har studiemedel (lån + bidrag).

Gymnasienivå

Prova-på-studier kan erbjudas en person som saknar gymnasieutbildning eller motsvarande och som utifrån en individuell behovsprövning bedöms ha särskilda skäl till att studera utan krav. Personer som är under 25 år ska ha uppburit försörjningsstöd och varit aktivt arbetssökande under minst 6 månader.

Personer över 25 år ska ha uppburit försörjningsstöd och varit aktivt arbetssökande under minst 12 månader.

Planeringen om en person ska påbörja dessa studier ska alltid genomförs tillsammans med jobbtorg och stadsdelsnämnden. Personen ska även delta i särskilt planerade aktiviteter på jobbtorget.

Bistånd beviljas under förutsättning att personen söker studiemedel (lån+bidragsdelen) från centrala studiemedelsnämnden (CSN).

Ansökan om ekonomiskt bistånd prövas enligt 4 kap 1 § Socialtjänstlagen.

Alternativ tre

Grundskolenivå:

Prova-på-studier kan erbjudas en person som saknar grundskoleutbildning och som utifrån en individuell behovsprövning bedöms ha särskilda skäl till att studera utan krav på att söka studielån under maximalt sex månader.

Gymnasienivå:

Prova-på-studier kan erbjudas en person som saknar gymnasieutbildning eller motsvarande och som utifrån en individuell behovsprövning bedöms ha särskilda skäl till att studera utan krav på att söka studielån under maximalt sex månader.

Personer som är under 25 år ska ha uppburit försörjningsstöd och varit aktivt arbetssökande under minst 6 månader.

Personer över 25 år ska ha uppburit försörjningsstöd och varit aktivt arbetssökande under minst 12 månader.

Planeringen om en person ska påbörja dessa studier ska alltid genomförs tillsammans med jobbtorg och stadsdelsnämnden. Personen ska även delta i särskilt planerade aktiviteter på jobbtorget.

Bistånd kan beviljas i maximalt 6 månader och under förutsättning att personen söker bidragsdelen från centrala studiemedelsnämnden (CSN). Ansökan om ekonomiskt bistånd prövas enligt 4 kap 1 § Socialtjänstlagen och avslås med anledning av att behovet kan tillgodoses genom studiemedel från CSN. Ansökan prövas sedan enligt 4 kap 2 § Socialtjänstlagen där biståndet kan ges i enlighet med de av kommunfullmäktige beslutade principerna.

Socialförvaltningens synpunkter

Socialförvaltningen framhåller i sitt tjänsteutlåtande att ekonomiskt bistånd är det yttersta skyddsnätet för den som inte själv kan tillgodose sina behov. I ”att själv kunna tillgodose sina behov” ingår att i första hand utnyttja alla andra möjligheter som finns, till exempel att söka studiemedel. Socialförvaltningens bedömning är att det strider mot intentionen med ekonomiskt bistånd som det yttersta skyddsnätet, om man i en kommun utökar möjligheterna att med ekonomiskt bistånd studera på studiemedelsberättigade kurser utan att söka studiemedel. Att införa ett system med prova-på-studier på KOMVUX utan krav på att söka studiemedel (lån+bidrag) från CSN kan strida mot kommunlagen och kan vid en eventuell laglighetsprövning komma att upphävas.

Socialnämndens ställningstagande

Socialnämnden anför följande:

- De insatser som socialtjänsten ger ska vara individuellt anpassade och ha som syfte att frigöra den enskilde individens resurser så att denne ska kunna bli självförsörjande.
- För den som i dag saknar grundskole- eller gymnasiekompetens finns få möjligheter att hitta ett arbete på den ordinarie arbetsmarknaden.
- Ett av de bästa sätten att stödja dessa människor till egen försörjning är därför att motivera dem till studier.
- Personer som står långt från arbetsmarknaden kan känna oro för att ta studiemedel
- Syftet med prova-på-studier är att stimulera och motivera till vidare studier med försörjning inom studiemedelssystemet.
- Möjligheten att delta i prova-på-studier ska provas restriktivt.

Socialnämnden ställer sig bakom **alternativ tre** men med en förändring i kriterierna för när insatsen kan ges. ”Med särskilda skäl avses när andra möjligheter att komma in på arbetsmarknaden är prövade, det finns en stor osäkerhet om möjligheterna att fullfölja studierna och där studier ändå bedöms kunna öka möjligheten att få anställning.”

Ärendets beredning

Verksamhetscontroller vid Avdelningen för ekonomi och verksamhetsutveckling har i samråd Avdelningen för Individ och familj berett ärendet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Befolkningen i Tensta har en låg andel personer i befolkningen med eftergymnasial utbildning och en hög andel personer i befolkningen med endast förgymnasial utbildning (källa: *Skilnadernas Stockholm*, 2015). Att höja utbildningsnivån och därmed öka förutsättningarna för egen försörjning genom arbete är grundläggande för att minska klyftorna i staden. I arbetet med försörjningsstöd i förvaltningen kan man se att det i vissa fall är svårt att motivera försörjningsstödstagare till studier. Det finns, i vissa fall en oro hos den enskilde att ta studiemedel. Av denna orsak kan möjligheten att erbjuda prova-på-studier enligt alternativ 3 vara bra. Den enskilde får möjlighet att känna sig för om studier är en framkomlig väg, får möjlighet att vidga sin kunskap och erfarenhet och kommer i kontakt med ett annat socialt sammanhang.

Förvaltningen identifierar även risker med förslagen, främst rörande alternativ 2 och 3. Det är troligt att förslagen leder till ett ökat bidragstagande i stadsdelen både vad det gäller antal hushåll och längre bidragstider. Det finns en risk att kostnaden för ekonomiskt bistånd överstiger budgetramarna. Ökat antal hushåll medför ökad arbetsbelastningen inom handläggningen av ekonomiskt bistånd.

Prova-på-studierna (alternativ 2 och 3) är förenade med relativt krångliga regelverk. Det kommer att vara svårt för den enskilde att förstå och därmed leder det till en minskad transparens kring förutsättningarna för rätten till försörjningsstöd.

Utredningen inför ett förslag om att erbjuda prova-på-studier måste göras mycket noggrant och erbjudandet måste ges med stor restriktivitet. Det är viktigt att noga överväga var i organisationen dessa beslut ska fattas. Det är tänkbart att dessa beslut inte ska delegeras till tjänstemän.

Försörjningsstödstagare saknat ofta egen fast bostad och flyttar därför ofta. Vid ett införande av prova-på-studier måste riktlinjerna utformas med stor tydlighet vad gäller personer som flyttar under pågående studier.

Bilagor

1. Remissen om Införandet av ett system för prova på-studier för personer med försörjningsstöd.